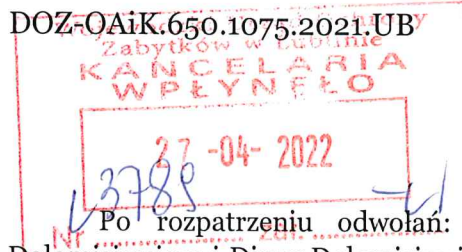

MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Warszawa, 21 kwietnia 2022 r.

Decyzja

Po rozpatrzeniu odwołań: Beaty Dołomisiewicz, Anny Dołomisiewicz, Piotra Dołomisiewicza i Diany Dołomisiewicz, reprezentowanych przez r. pr. Mariusza Filipka z 20 lipca 2021 r. oraz odwołań ww. osób wniesionych osobiście odrębnymi pismami z 23 lipca 2021 r. od decyzji Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 24 czerwca 2021 r., znak: KD.5140.43.1.2021 wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych układ urbanistyczny tworzony przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski - działając na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 lit b, art. 7 pkt 1, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 1 i art. 93 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2021, poz. 710 ze zm.) oraz art. 17 pkt 2, art. 127 § 2 i art. 138 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. 2021, poz. 735 ze zm.)

orzekam:

- uchylić zaskarżoną decyzję w części rozstrzygnięcia, określającej granice: „od strony wschodniej – zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108;” i w tym zakresie orzec:
 - od strony wschodniej – zewnętrznymi, wschodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, wschodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108;
- utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję w pozostałej części.

Uzasadnienie

Jak wynika z akt sprawy Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków decyzją z 24 czerwca 2021 r., wpisał do rejestru zabytków nieruchomych „układ urbanistyczny tworzony przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski, tj. obszar zawierający się w granicach określonych w następujący sposób:

- od strony zachodniej - zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/155, 1/120, 1/33, 1/18 (ulica Koszary), 1/137, 1/138, 1/153, 1/151, 1/149, 1/145, 135, biegnącymi wzdłuż ich granicy z ulicą działki ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego,
- od strony północnej – zewnętrznymi krawędziami działki nr ew. 135 od strony północnej i wschodniej, a następnie północnymi krawędziami działek nr ew.: 1/45 (narożnik północno- wschodni), 1/9 (droga), 1/8 (droga), 1/39, 1/141,

- od strony wschodniej – zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108;

- od strony południowej - zewnętrznymi, południowymi granicami działki nr ew. 1/108 oraz działek nr ew.: 1/107, 1/29, 1/67, stanowiących część pasa drogowego ulicy Kamiennej”.

Granice wpisanego do rejestru zabytków układu urbanistycznego zostały oznaczone kolorem czerwonym na załączniku graficznym do ww. decyzji w postaci ksero z kopii mapy ewidencyjnej części obszaru Miasta Zamość, w skali 1:3000.

W sentencji decyzji wyjaśniono ponadto, że „na obszarze objętym niniejszym wpisem do rejestru zabytków szczególnej ochronie podlegają przede wszystkim linie i gabaryty historycznej zabudowy oraz przebieg i rozplanowanie istniejących ulic i zachowanych placów”.

W uzasadnieniu ww. decyzji, m.in. opisano przebieg postępowania, wszczętego z urzędu pismem z 11 stycznia 2017 r. W dalszej kolejności zreferowano historię powstania i funkcjonowania koszar w Zamościu oraz określono zajmowany przez nie obszar. Następnie odniesiono się do dwóch opinii Narodowego Instytutu Dziedzictwa Oddział Terenowy w Lublinie z 7 grudnia 2016 r. i 27 marca 2019 r., stwierdzając, że pozostają one „jedynymi opracowaniami odnoszącymi się do wartości zabytkowych całego założenia koszarowego – zarówno w skali jego pojedynczych elementów, jak również w zakresie rozplanowania przestrzennego i zasadności ochrony konserwatorskiej obszaru dawnych koszar carskich”. Wskazano, że zgodnie z ww. opiniami „opisywany kompleks pozostaje przykładem przemian przestrzennego zespołu koszarowego, powstałego w związku z ustanawianiem stałych armii (tj. stale utrzymywanych wojsk)” oraz reprezentuje charakterystyczną dla tego typu założeń zasadę kompozycyjną, „w której budynki koszarowe zostały rozmieszczone w różnych strefach zabudowy, w zależności od ich znaczenia w codziennym funkcjonowaniu całego kompleksu”. Na podstawie ww. opinii wyjaśniono, że na obszarze omawianych koszar można wyodrębnić cztery zasadnicze strefy zabudowy:

1. reprezentacyjną - z trzema frontowymi budynkami: cerkwią garnizonową (obecnie kościołem rzymskokatolickim), plebanią i kasynem oficerskim, uzupełnioną w 1933 r. o część parkową i plac z pomnikiem J. Piłsudskiego (zniszczonym w 1944r.) oraz w l. 50. XX wieku - gmachem Oficerskiego Klubu Garnizonowego,

2. mieszkalną, przeznaczoną dla kadry oficerskiej, obejmującą 17 piętrowych budynków oraz budynki towarzyszące (w tym: 2 magazyny),

3. koszarową - żołnierską (największą z nich), obejmującą cztery podstrefy:

- mieszkalną utworzoną przez dwa rzędy charakterystycznych koszarowców, wraz z towarzyszącymi im budynkami pomocniczymi (kuchnie, magazyny) i dwoma wielkimi placami ćwiczeń między nimi,

- szpitalną, obejmującą zespół budynków lazaretu po stronie północnej,

- stajenną, zlokalizowaną po stronie południowej koszar, obejmującą pierwotnie 6 - obecnie 4 i 1/2 budynków dawnych stajni kozackich,

- obsługową (łaźnie, kuźnia, piwnice, szwalnie), leżącą w skrajnej, wschodniej części dawnych i obecnych koszar.

4. lotniskową (lotnisko szkolne), utworzoną w okresie powojennym.

W uzasadnieniu wyjaśniono także, że obecnie strefa reprezentacyjna i mieszkalna oraz część strefy koszarowo-żołnierskiej (obejmująca podstrefę mieszkalną z rzędem koszarowców) znajdują się w części cywilnej koszar, natomiast pozostała część zespołu stanowi teren wojskowy, tzw. zamknięty. Podkreślono przy tym, że „kompozycja całego założenia przestrzennego opiera się na konsekwentnie uporządkowanym, geometrycznym i symetrycznym układzie budynków, placów między nimi i komunikacji”. Wskazano także, że układ zabudowy koszarowej pozostaje czytelny, pomimo uzupełnienia późniejszymi

budynkami o funkcjach towarzyszących. Jednocześnie stwierdzono, że zależności przestrzenne pomiędzy budynkami historycznymi „zostały już w znacznej części utracone”. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków przychylił się do stanowiska zawartego w opiniach Narodowego Instytutu Dziedzictwa, zgodnie z którym omawiany „sposób rozplanowania, nawiązujący do dawnej tradycji budowy obozów wojskowych, wraz z powstałą później zabudową, dzisiaj stanowi de facto odrębny układ urbanistyczny”. Wyjaśniono, że ww. obszar posiada cechy wskazane w definicji pojęcie „układ urbanistyczny” zawartej w art. 13 pkt 12 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wskazano także, że układ ten został ukształtowany „w końcu lat 20. XX w., w oparciu o istniejący wcześniej, wewnętrzny układ kompozycyjny założenia wojskowego”. Oceniono, że „do dnia dzisiejszego układ ten zachował historyczne rozplanowanie, któremu nadano schemat *rusztu* z główną osią komunikacyjną, przecinającą wszystkie strefy zabudowy oraz równoległymi do niej dwoma ulicami bocznymi, połączonymi sekwencją uliczek poprzecznych”. W dalszej kolejności stwierdzono, że „z *rusztowym* układem dróg wewnętrznych koszar zostały skorelowane istniejące do dzisiaj pozostałości zieleni wysokiej – wprowadzone na ten teren dwie dekady po wzniesieniu zabudowy koszarowej” i zlokalizowane głównie w reprezentacyjnej części zespołu i między domami oficerskimi jako szpalery drzew. W uzasadnieniu decyzji Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków wyjaśnił, że „przestrzennego obrazu tego układu dopełniają tereny wolne od zabudowy – w tym dawne place pomiędzy budynkami pokoszarowymi, będące nadal świadectwem pierwotnego rozplanowania historycznego założenia przestrzennego”. W dalszej kolejności określono stan zachowania poszczególnych budynków historycznych, jako zróżnicowany, wskazując na nadbudowy i rozbudowy budynków, otynkowanie elewacji i wymianę stolarki okiennej i scharakteryzowano nurt stylistyczny, w którym je wzniesiono. Wyjaśniono także, że „obecna forma całego założenia nie pozwala na określenie go jako spójnego zespołu budowlanego, zachowanego w swojej formie historycznej”, co uniemożliwia wpisanie tego obiektu do rejestru zabytków jako zespołu budowlanego. Jednakże „zachowane nadal pozostają wartości przemawiające za ochroną terenu dawnych koszar jako wartościowego układu urbanistycznego o uznanej wartości historycznej, będącej świadectwem silnych związków wojskowości z miastem, a zarazem konsekwentnej kompozycji przestrzennej – inspirowanej tradycją obozów wojskowych i złożonej z czytelnej sekwencji zdefiniowanych na etapie projektu stref”. Stwierdzono także, że taki wpis do rejestru zabytków „pozwoli na ochronę i zachowanie najbardziej wartościowych cech układu dawnych koszar”. W dalszej kolejności wyjaśniono ograniczenie obszaru wpisanego do rejestru zabytków do terenu zajmowanego obecnie przez tzw. część cywilną koszar i odniesiono się do uwag i zgłoszonych wniosków.

Odwolania od ww. decyzji, przy zachowaniu ustawowego terminu, odrębnymi pismami o jednakowej treści wnieśli: Beata Dołomisiewicz, Anna Dołomisiewicz, Piotr Dołomisiewicz i Diana Dołomisiewicz, reprezentowani przez r. pr. Mariusza Filipka. W odwołaniach z 20 lipca 2021 r. (dotyczących ww. decyzji w części odnoszącej się do działek nr ewid. 1/149, 1/150, 1/151, 1/152 i 1/153) zarzucono rozstrzygnięciu Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków naruszenie przepisów: art. 7 k.p.a, art. 77 § 1 k.p.a i art. 80 k.p.a - poprzez brak wszechstronnego zebrania i rozważenia materiału dowodowego w sprawie w szczególności przedstawianych przez strony postępowania okoliczności faktycznych dotyczących rzeczywistego, aktualnego stanu budynku położonego na działce 1/149 oraz stanu działek o numerach ewidencyjnych 1/149, 1/150, 1/151, 1/152, 1/153 w tym stanu zlokalizowanego na nich drzewostanu oraz poprzez niepodjęcie wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia rzeczywistego stanu faktycznego sprawy, to jest obowiązku dążenia do prawdy obiektywnej oraz ustalenia okoliczności mających znaczenie w tym także uznania zgromadzonych dowodów; art. 6 i 8 k.p.a. zasady praworządności wyrażonej zasady zaufania obywateli do organów władzy publicznej, w szczególności poprzez

wydanie zaskarżonej decyzji wbrew przepisom prawa; art. 107 § 3 k.p.a. w związku z art. 6, art. 7, art. 9, art. 11 i art. 77 k.p.a. poprzez niewskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; art. 80 k.p.a. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego i uznanie, iż okoliczności wskazywane przez strony postępowania, dotyczące rzeczywistego, aktualnego stanu budynku położonego na działce 1/149 oraz stanu działek o numerach ewidencyjnych 1/149, 1/150, 1/151, 1/152, 1/153 w tym stanu zlokalizowanych na nich drzewostanu nie mają wpływu na ostateczne rozstrzygnięcie Organu I instancji; art. 80 k.p.a. w zw. z art. 75 § 1 k.p.a., tj. przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, poprzez brak prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego; art. 107 § 1 i 3 k.p.a. poprzez brak w uzasadnieniu decyzji odnoszący się do wykazania wpływu rzeczywistego, aktualnego, stanu nieruchomości objętej wpisem na jej związek z istniejącą wojskową zabudową koszarową; art. 8 k.p.a. w zw. z art. 107 § 1 k.p.a., poprzez niewyjaśnienie w sposób budzący zaufanie do organów administracji uzasadnienia faktycznego swojej decyzji oraz wydanie wewnętrznie sprzecznej decyzji z uwagi na fakt, iż określony w zaskarżonej decyzji i załączniku graficznym opis granic przedmiotowego układu urbanistycznego jest nieprecyzyjny i uniemożliwia jednoznaczne oznaczenie obszaru układu urbanistycznego, który a mocy zaskarżonej decyzji ma zostać wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków; art. 7 k.p.a. w zw. z art. 77 k.p.a., art. 80 k.p.a. w zw. z art. 3 pkt 12, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 7 pkt 1, art. 8, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2, art. 93 ust. 1 i art. 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami poprzez nieuwzględnienie rzeczywistego, aktualnego stanu budynku położonego na działce 1/149 oraz stanu działek o numerach ewidencyjnych 1/149, 1/150, 1/151, 1/152, 1/153 w tym stanu zlokalizowanych na nich drzewostanu, co skutkowało nieuzasadnionym przyjęciem, iż działka o numerze ewidencyjnym 1/149 w tym znajdujący się na niej budynek, oraz działki o numerach ewidencyjnych 1/150, 1/151, 1/152, 1/153 wraz z zlokalizowanym na nich drzewostanem wchodzi w skład historycznego układu urbanistycznego tworzonego przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu; przepisów prawa materialnego - art. 3 pkt 12 tej ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami poprzez błędną jego wykładnię i nieuzasadnione przyjęcie, że działka o numerze ewidencyjnym 1/149 w tym znajdujący się na niej budynek, oraz działki o numerach ewidencyjnych 1/150, 1/151, 1/152, 1/153 wraz z zlokalizowanym na nich drzewostanem wchodzi w skład historycznego układu urbanistycznego tworzonego przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu.

Odrębnymi pismami z 23 lipca 2021 r. Beata Dołomisiewicz, Anna Dołomisiewicz, Piotr Dołomisiewicz i Diana Dołomisiewicz wnieśli także odwołanie osobiście, wskazując, że podtrzymują swój sprzeciw dotyczący „wpisu do rejestru zabytków nieruchomości na działce nr 1/149 (...) to jest budynku określanego jako dawna plebania”, bowiem „na skutek przebudowy architektonicznej i obecnego stanu technicznego budynek ten po prostu nie pasuje do istniejącej zabudowy koszarowej”. Stwierdzono ponadto, że w porównaniu do uprzednio uchylonej przez organ drugiej instancji decyzji Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpisano do rejestru zabytków dodatkowo, kolejne działki ewidencyjne stanowiące własność Odwołujących się. Nieruchomości te są niezabudowane i nie stanowią żadnych wartości naukowych, architektonicznych, ani historycznych.

W wyniku analizy akt sprawy, organ drugiej instancji ustalił co następuje.

Kompetencje Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w niniejszej sprawie wynikają z przepisu art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zgodnie z którym do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek

nieruchomy. Z przepisu art. 6 ust. 1 tej ustawy wynika, że ochronie i opiece bez względu na stan zachowania podlegają m.in. układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, (lit. b). Zgodnie z art. 7 ww. ustawy formą ochrony zabytków jest m.in. wpis do rejestru zabytków.

Zgodnie z treścią przepisu art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego, w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. W przyjętym orzecznictwie, powyższy przepis odnosi się również do decyzji i postanowień wydanych w ramach uznania administracyjnego. Oznacza to, że organ administracyjny podejmując rozstrzygnięcie powinien uwzględnić interes społeczny i słuszny interes obywatela, a ponadto organ powinien wszechstronnie i dokładnie zbadać wszystkie okoliczności faktyczne, mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zgodnie z art. 77 k.p.a.

Jako organ administracji publicznej, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w toku prowadzonego przez siebie postępowania przestrzega ww. zasady zawartej w przepisie art. 7 k.p.a. Stan faktyczny jest ustalany na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, a zgodnie z przepisem art. 80 k.p.a., organ administracji publicznej ocenia na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona, z tym że stosownie do przepisu art. 81 k.p.a., okoliczność faktyczna może być uznana za udowodnioną, jeżeli strona miała możliwość wypowiedzenia się co do przeprowadzonych dowodów, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 10 § 2 k.p.a.

Po analizie całego materiału dowodowego, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego stwierdził, że Odwołujący się słusznie wskazali na nieprawidłowe określenie w sentencji decyzji przebiegu wschodniej granicy obszaru będącego przedmiotem niniejszego postępowania. Jak bowiem wyjaśniono w odwołaniach wniesionych przez pełnomocnika Stron, Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków wskazał ww. granice w sposób uniemożliwiający jednoznaczne oznaczenie obszaru układu urbanistycznego. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę cały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a także pozostałe dane zawarte w sentencji decyzji i oznaczone na załączniku graficznym, umożliwiające właściwą identyfikację obiektu należy stwierdzić, że objęcie prawną ochroną konserwatorską układu urbanistycznego tworzonego przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu jest bezsporne, a intencje organu pierwszej instancji co do potrzeby stworzenia warunków prawnych do ochrony ww. obszaru są nie budzące wątpliwości. W związku z tym, zgodnie z przepisem art. 138 § 1 pkt 2 organ odwoławczy uchylił zaskarżoną decyzję w części i w tym zakresie orzekł co do istoty sprawy, bowiem nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia dodatkowego postępowania w celu uzupełnienia materiału dowodowego. Należy podkreślić, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ma obowiązek – po prawidłowym wniesieniu odwołania - ponownego merytorycznego zbadania sprawy. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 8 listopada 2016 r. (sygn. akt I FSK 933/15) orzeczenie organu odwoławczego winno mieć charakter reformacyjny (przepis art. 138 § 1 k.p.a.), zaś decyzja kasacyjna, powodująca przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia, może być podjęta tylko w sytuacjach ściśle określonych w przepisie art. 138 § 2 k.p.a., gdy orzeczenie organu pierwszej instancji zostało wydane z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Jeżeli organ odwoławczy nie ma wątpliwości co do stanu faktycznego i nie stwierdził potrzeby dodatkowego postępowania w celu uzupełnienia dowodów (przepis art. 136 k.p.a.), to ma obowiązek zastosować instytucję reformacji i orzec co do istoty sprawy. Zatem, błędne opisanie wschodniej granicy obszaru, polegające na dwukrotnej pomyłce przy określaniu stron świata, organ drugiej instancji wyeliminował w niniejszej decyzji uchylając zaskarżoną decyzję w części rozstrzygnięcia określającej granice: „od strony wschodniej – zewnętrznymi,

zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108;” i w tym zakresie prawidłowo określając granice: „od strony wschodniej – zewnętrznymi, wschodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, wschodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108”.

Natomiast, analiza akt sprawy daje podstawy do uznania, że zaskarżona decyzja Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w pozostałym zakresie jest prawidłowa pod względem formalno-prawnym, a także zasadna merytorycznie.

Jako organ administracji publicznej, Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków w toku prowadzonego przez siebie postępowania działał zgodnie z przytoczoną wyżej zasadą zawartą w przepisie art. 7 Kodeksu postępowania administracyjnego. Stan faktyczny został ustalony na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, a zgodnie z przepisem art. 80 k.p.a., organ pierwszej instancji ocenił na podstawie całokształtu materiału dowodowego, czy dana okoliczność została udowodniona.

Odnosząc się do przedmiotu niniejszego postępowania należy wskazać, że definicja legalna zabytku nieruchomego zawarta w przepisie art. 3 pkt 1 w zw. z art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wskazuje, że jest to nieruchomość, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zatem, w postępowaniu administracyjnym w sprawie wpisania zabytku do rejestru koniecznym jest wskazanie jakie samoistne wartości zabytkowe posiada obiekt, aczkolwiek wskazane wyżej wartości nie muszą występować łącznie.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji z 24 czerwca 2021 r. organ pierwszej instancji krótko przedstawił historię koszar, opisał przedmiotowe założenie oraz wskazał jakie elementy i cechy omawianego układu urbanistycznego zostały zachowane. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków wykazał jakie okoliczności przesądzają o uznaniu, że przedmiotowy obszar, posiada istotne wartości zabytkowe. Organ prowadzący postępowanie przywołał też podstawę prawną swojego rozstrzygnięcia w komparycji, rozwijając ją w uzasadnieniu decyzji.

Na podstawie analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego organ odwoławczy stwierdził, że wpisanie do rejestru zabytków układu urbanistycznego tworzonego przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, jest w pełni uzasadnione. Należy bowiem wskazać, że omawiany obszar zachował czytelne podziały funkcjonalne, rozmieszczone w historycznej siatce ulic i placów (w tym przestrzeni wolnej od zabudowy, porośniętej zielenią wysoką) oraz niezmienny układ kompozycyjny. Zachowana została również historyczna zabudowa, która pomimo dokonanych przekształceń definiuje ww. obszar jako teren koszarowy. W świetle powyższego trzeba podkreślić, że omawiany układ urbanistyczny ma przede wszystkim wyjątkowe wartości historyczne i naukowe. Wartości te znajdują potwierdzenie w całym materiale dowodowym, zgromadzonym w przedmiotowej sprawie. Jak wskazał Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków, ww. zabytek jest istotny jako dowód „silnych związków wojskowości z miastem” oraz przykład ukształtowania urbanistycznego charakterystycznego dla budownictwa koszarowego na początku XX w. Organ pierwszej instancji prawidłowo uznał także, że omawiany zabytek posiada wartość historyczną i naukową, jako świadectwo obecności jednostek wojskowych w Zamościu. Dodatkowo, należy podkreślić, że zachowany, czytelny układ urbanistyczny stanowi

świadełstwo epoki minioniej, którego zachowanie i ochrona prawna jest konieczna, wobec posiadanych walorów historycznych i naukowych.

Odnosząc się natomiast do zarzutów zawartych w odwołaniach z 20 lipca 2021 r., dotyczących bezzasadnego uznania przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków za zabytek niezabudowanych działek ewidencyjnych nr 1/150, 1/151, 1/152, i 1/153 oraz zabudowanej budynkiem dawnej plebanii działki ewid. nr 1/149, trzeba wyjaśnić, że ocena ich wartości zabytkowych nie może być przeprowadzana w oparciu o walory indywidualne, lecz należy odczytywać je w kontekście funkcjonalnym, łącznie z istniejącym układem urbanistycznym danych koszar i wskazanym przez organ pierwszej instancji podziałem na strefy. Co istotne, nie jest także uzasadniony zarzut wskazujący, że budynek dawnej plebanii utracił w wyniku licznych remontów swoje wartości zabytkowe, bowiem jego indywidualne walory nie podlegały ocenie w przedmiotowym postępowaniu. Bezspornym bowiem pozostaje fakt, że wskazany w decyzji teren stanowi integralną część układu urbanistycznego dawnych koszar w Zamościu. Dla zachowania wartości prezentowanych przez ww. układ niezbędne jest bowiem współistnienie obszarów zabudowanych i wolnych od zabudowy (stanowiących ciągi komunikacyjne lub dawne place w części reprezentacyjnej). Usytuowanie terenów wolnych od zabudowy stanowi nośnik dodatkowych wartości, wynikających z zachowanego kontekstu przestrzennego, bowiem ich zachowanie dopełnia przestrzennego obrazu koszar i wskazuje na charakter zespołu. Ponownie podkreślenia wymaga fakt, że przedmiotem niniejszego postępowania jest fragment (zachodnia część) układu urbanistycznego dawnych koszar w Zamościu, a nie poszczególne obiekty czy place znajdujące się na ich terenie.

W odwołaniach z 23 lipca 2021 r. Strony wskazały, że Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków zaskarżoną decyzją z 24 czerwca 2021 r. rozszerzył rozstrzygnięcie na ich niekorzyść w stosunku do uchylonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego decyzji Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 22 sierpnia 2019 r., znak: KD.5140.8.33.2019 wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych zespół budowlany dawnych koszar carskich w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski, obejmujący 33 wymienione budynki, wraz z obszarem ww. zespołu. W związku z powyższym, trzeba wyjaśnić, że zaskarżone rozstrzygnięcie dotyczy postępowania wszczętego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu pismem z 11 stycznia 2017 r. Wskazane wyżej pismo wyznaczyło przedmiot postępowania jako „układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar w Zamościu” w opisanych granicach. Postępowanie to było analizowane przez organ drugiej instancji w wyniku wniesienia odwołań po wydaniu przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 30 marca 2017 r., znak: KD.5140.1.16.2017, wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar w Zamościu oraz decyzji z 22 sierpnia 2019 r., znak: KD.5140.8.33.2019 wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych zespół budowlany dawnych koszar carskich w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski, obejmujący 33 wymienione budynki, wraz z obszarem ww. zespołu. Obie wskazane decyzje zostały wyeliminowane z obiegu prawnego, a zatem ww. postępowanie zostało zakończone jedynie zaskarżonym obecnie rozstrzygnięciem. Podczas ponownego rozpatrywania sprawy organ pierwszej instancji zobowiązany był prawidłowo przeprowadzić postępowanie i dokonać ponownej analizy zebranego materiału dowodowego. Wobec tego nie zachodzi tu okoliczność działania na niekorzyść strony, bowiem przedmiot postępowania nie uległ zmianie. Trzeba bowiem wziąć pod uwagę, że organy ochrony zabytków obu instancji zobowiązane są strzec dziedzictwa narodowego, wypełniając tym samym konstytucyjny obowiązek, zawarty w preambule oraz przepisie art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. Organy te w przedmiotowej sprawie działają zgodnie z dyspozycją przepisu art. 4 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wedle, którego organy administracji publicznej sprawują ochronę zabytków

poprzez m.in. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie (pkt 1), zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków (pkt 2) oraz udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytku (pkt 3).

Zdaniem organu drugiej instancji nie ulega wątpliwości, że Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków słusznie objął przedmiotowy obiekt prawną ochroną konserwatorską, co jest uzasadnione przez konieczność zachowania wskazanych wyżej wartości naukowych i historycznych, których utrzymanie leży w interesie społecznym, rozumianym szerzej niż jako interes właściciela. Należy wskazać, że w przypadku niniejszego postępowania, w ocenie organu pierwszej jak i drugiej instancji bardziej istotny jest interes społeczny, przejawiający się w zachowaniu dla przyszłych pokoleń obiektu będącego świadectwem historii Zamościa. Słuszny interes strony, wynikający z prawa do dysponowania własnością, nie może mieć zatem decydującego wpływu na rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie.

W ocenie organu drugiej instancji nie ulega wątpliwości, że omawiany układ urbanistyczny odpowiada definicjom legalnym zabytku art. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, literalnie je wypełniając, a jako taki, podlega ochronie i opiece bez względu na stan zachowania, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b ww. ustawy. Zatem w toku postępowania w sprawie wpisania do rejestru zabytków, rozpatrywane były przesłanki, czy w zachowanej formie obiekt ten posiada wartości zabytkowe - co w omawianym przypadku zostało dostatecznie udowodnione.

Dla porządku trzeba także wyjaśnić, że decyzją z dnia 24 czerwca 2021 r. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków „układ urbanistyczny tworzony przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski, tj. obszar zawierający się w granicach określonych w następujący sposób:

- od strony zachodniej - zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/155, 1/120, 1/33, 1/18 (ulica Koszary), 1/137, 1/138, 1/153, 1/151, 1/149, 1/145, 135, biegnącymi wzdłuż ich granicy z ulicą działki ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego,

- od strony północnej — zewnętrznymi krawędziami działki nr ew. 135 od strony północnej i wschodniej, a następnie północnymi krawędziami działek nr ew.: 1/45 (narożnik północno- wschodni), 1/9 (droga), 1/8 (droga), 1/39, 1/141,

- od strony wschodniej — zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/141, 1/144, następnie linią prostą poprzez teren działki nr 1/127 (na odcinku graniczącym pomiędzy działkami nr 1/144 i 1/125), dalej zewnętrznymi, zachodnimi krawędziami działek nr ew.: 1/125, 1/145, 1/108;

- od strony południowej - zewnętrznymi, południowymi granicami działki nr ew. 1/108 oraz działek nr ew.: 1/107, 1/29, 1/67, stanowiących część pasa drogowego ulicy Kamiennej”, którego granice oznaczono kolorem czerwonym na załączniku graficznym. Rozstrzygnięcie to nie uwzględnienia natomiast terenu położonego na wschód od ww. obszaru, tj. wojskowego terenu zamkniętego, co do którego także wszczęto przedmiotowe postępowanie. W związku z powyższym, należy stwierdzić, że sentencja ww. rozstrzygnięcia organu pierwszej instancji jest jasna i jednoznaczna, przy czym decyzję tę należy traktować jako częściową, w rozumieniu art. 104 § 2 k.p.a., gdyż nie rozstrzyga co do całości postępowania. Reasumując, trzeba wskazać, że zaskarżona decyzja nie odnosi się do wpisu do rejestru zabytków wojskowego obszaru zamkniętego i w tym zakresie organ pierwszej instancji zobowiązany jest wydać odrębne rozstrzygnięcie.

Reasumując, organ odwoławczy dzielając stanowisko Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uznał za zasadną i potrzebną ochronę prawną układu urbanistycznego tworzonych przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, gm. Miasto Zamość, pow. zamojski. Obiekt ten

posiada bowiem wyżej wskazane wartości zabytkowe, a ich utrzymanie jest konieczne w dobrze pojętym interesie społecznym, zachowania dziedzictwa architektonicznego, historycznego i kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Decyzja niniejsza jest ostateczna w administracyjnym toku instancji.

Strona, która uważa, że decyzja ta narusza prawo, może wnieść na tę decyzję skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji. Skargę wnosi się za pośrednictwem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wpis sądowy od skargi wynosi 200 zł. Stronie, na jej wniosek złożony przed wszczęciem postępowania lub w toku postępowania, może być przyznane prawo pomocy. Prawo pomocy obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych w całości lub w części oraz ustanowienie adwokata albo radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego. Wniosek o przyznanie prawa pomocy wolny jest od opłat sądowych.

Z up. Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
Sekretarz Stanu
Generalny Konserwator Zabytków

Jarosław Sellin

[dokument podpisany elektronicznie]

Otrzymują:

1. Beata Dołomisiewicz, repr. przez r. pr. Mariusza Filipka, Kancelaria Prawna Filipek & Kamiński Sp. k. ul. Spokojna 17/12, 20-066 Lublin
2. Anna Dołomisiewicz, repr. przez r. pr. Mariusza Filipka, Kancelaria Prawna Filipek & Kamiński Sp. k. ul. Spokojna 17/12, 20-066 Lublin
3. Piotr Dołomisiewicz, repr. przez r. pr. Mariusza Filipka, Kancelaria Prawna Filipek & Kamiński Sp. k. ul. Spokojna 17/12, 20-066 Lublin
4. Diana Dołomisiewicz, repr. przez r. pr. Mariusza Filipka, Kancelaria Prawna Filipek & Kamiński Sp. k. ul. Spokojna 17/12, 20-066 Lublin
5. Prezydent Miasta Zamość, z pomocą ESP na adres ePUAP: /5jaey9f371/skrytka
6. Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Lublinie, repr. MON, ul. Lipowa 1A, 20-020 Lublin
7. Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie, ul. Spadochroniarzy 5, 20-043 Lublin
8. Agencja Mienia Wojskowego Oddział Regionalny w Lublinie, ul. Łęczyńska 1, 20-309 Lublin
9. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BUDMAT” Sp. j. – Tadeusz Rozmus, Józef Małysz, ul. Namysłowskiego 2, 22-400 Zamość
10. Stowarzyszenie „Monitoring Zabytków”, ul. Cynamonowa 18a/2, 45-940 Opole
11. Grabscy Sp. j., przez r. pr. Mariusza Filipka, Kancelaria Prawna Filipek & Kamiński Sp. k. ul. Spokojna 17/12, 20-066 Lublin
12. Pozostałe strony postępowania: właściciele nieruchomości znajdujących się w granicach układu urbanistycznego tworzonego przez zachodnią część dawnych koszar w Zamościu, na podstawie art. 94 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego – w drodze obwieszczenia: BIP MKiDN, BIP Miasto Zamość, tablica ogłoszeń Urzędu Miasta Zamościa
13. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków
14. a/a DOZ
15. a/a

Do wiadomości:

1. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
2. Delegatura w Zamościu WUOZ w Lublinie, ul. Staszica 29, 22-400 Zamość

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	974428.4371904.4484930
Nazwa dokumentu	Zamość_koszary III_uchylić i orzec_Decyzja MKiDN na podpis GKZ.pdf
Tytuł dokumentu	Zamość_koszary III_uchylić i orzec_Decyzja MKiDN na podpis GKZ
Sygnatura dokumentu	DOZ-OAiK.650.1075.2021
Data dokumentu	2022-04-21 11:46:48
Skrót dokumentu	BBC57521B895332508F74B06863636AF19B77E4E
Wersja dokumentu	1.4
Data podpisu	2022-04-21
Podpisane przez	Jarosław Daniel Sellin Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.104.37.37.41746
Data wydruku:	2022-04-21 14:08:52
Autor wydruku:	Bryłowska Urszula